

רשות ניירות ערך
ISRAEL SECURITIES AUTHORITY

www.isa.gov.il מחלקת תאגידיים

החלטת אכיפה חשבונאית 10-3

יולי 2010

נושא ההחלטה:

קיומה של השפעה מהותית בחברה מוחזקת

תאריך ההחלטה:

מאי 2010.

סוג ותאריך הדיווח:

דוחות כספיים שנתיים ליום 31 בדצמבר 2009.

תיאור הטיפול החשבונאי שיושם:

חברה א' (להלן – "החברה") הינה חברת אחזקות אשר מנייתה נסחרת בבורסה לניירות ערך בת"א. נכון ליום 24 בדצמבר 2009, החזיקה החברה בכ- 36% מהון המניות ומזכויות ההצבעה של חברה ב', אף היא, חברה אשר מנייתה נסחרת בבורסה לניירות ערך בת"א.

בנוסף, נכון לאותו מועד, היתה החברה צד להסכם בעלי מניות בינה ובין בעל מניות נוסף אשר החזיק בכ- 50.1% מהון חברה ב' (להלן – "בעל המניות הנוסף"), בקשר עם החזקותיהם של החברה ובעל המניות הנוסף בחברה ב'. לפי הסכם זה, כל עוד צד להסכם מחזיק בשיעור של מעל 25% מזכויות ההצבעה בחברה ב', צד זה יהיה זכאי למנות לדירקטוריון חברה ב' מספר זהה של נציגים לזה שזכאי למנות בעל המניות שהינו הצד השני להסכם. כמו כן, כל עוד מחזיקים כל אחד מהצדדים להסכם מעל 25% מזכויות ההצבעה בחברה ב', תהיינה הצבעות הצדדים, באסיפות הכלליות של חברה ב', משותפות ומתואמות מראש.

ביום 24 בדצמבר 2009, הודיעה החברה כי מכרה כ- 11% מהון חברה ב' ומזכויות ההצבעה בה, כך שלאחר ביצוע העסקה, ירד שיעור החזקותיה בחברה ב' לכ- 24.93%. בעקבות המכירה האמורה ולאור הירידה של החברה מתחת לשיעור החזקה של 25% בחברה ב', היווה בעל המניות הנוסף נכון ליום 31 בדצמבר 2009 בעל שליטה יחיד בחברה.

עד מועד מכירת חלק מהשקעתה בחברה ב', בחודש דצמבר 2009, הציגה ומדדה החברה את השקעתה בחברה ב' בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 31, זכויות בעסקאות משותפות, כהשקעה אשר לחברה יש בה שליטה משותפת, והציגה את ההשקעה לפי שיטת השווי המאזני. החל ממועד מכירת חלק מהשקעתה בחברה ב', בחודש דצמבר 2009, החלה החברה לטפל בהשקעתה בחברה ב' "כנכס פיננסי זמין למכירה" אשר נמדד בשווי הוגן, בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 39, מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (להלן: "IAS 39").

בעקבות עלייה במחיר המניה של חברה ב' בבורסה, מיום 24 בדצמבר 2009 ועד תום שנת 2009, זקפה החברה את הגידול בשווי ההוגן של השקעתה כרווח כולל אחר ישירות להונה העצמי.

לטענת החברה, בדוחותיה הכספיים של החברה לשנת 2009, יש להציג ולמדוד את השקעתה במניות חברה ב' בהתאם להוראות IAS 39, משום שהחל ממועד מכירת חלק מההשקעה, בחודש דצמבר 2009, לחברה אין שליטה משותפת בחברה ב' והשקעתה בחברה ב' אף אינה מקנה לה השפעה מהותית בחברה ב', כהגדרת מונח זה בתקן חשבונאות בינלאומי 28, השקעות בחברות כלולות (להלן: "IAS 28" או "התקן").

הנימוק לטענת החברה לפיו, החל ממועד מכירת חלק מהשקעתה בחברה ב' בחודש דצמבר 2009, החברה אינה שולטת במשותף בחברה ב', הינו העובדה שבהתאם להוראות הסכם בעלי המניות, עם השלמת המכירה והירידה בשיעור ההחזקה במניות חברה ב' מתחת לרף ה- 25%, חדלה החברה מלהחזיק בזכויות השליטה המשותפת בחברה ב' וליהנות מהצבעה משותפת ומתואמת עם הצד השני להסכם.

לעמדת החברה, כאמור, החל ממועד מכירת חלק מההשקעה בחודש דצמבר 2009, החזקתה במניות חברה ב' אף אינה מקנה לה השפעה מהותית, וזאת על בסיס הנימוקים הבאים:

1. בעקבות פקיעתו של הסכם בעלי המניות לחברה אין כל זכות למנות נציג מטעמה לדירקטוריון חברה ב', כאשר, לעמדתה, הכלי המרכזי של משקיע להביא לידי ביטוי את השפעתו המהותית על מדיניותה הפיננסית והתפעולית של מושקעת, הינו באמצעות הזכות למנות את נציגיו לדירקטוריון המושקעת.
2. לעמדת החברה, משעה שפקעו זכויותיה בכל הנוגע למינוי דירקטורים לדירקטוריון חברה ב', הרי שהלכה למעשה השקעת החברה במניות חברה ב', אינה מקנה לה השפעה מהותית בחברה ב' והיא בבחינת השקעה פיננסית.
2. לאחר המכירה, לחברה ב' נוצר בעל שליטה דומיננטי וממילא יכולת ההשפעה המהותית של החברה כמעט ובוטלה. זאת, לאור העובדה שבעל השליטה בחברה ב' הוא זה שמתווה באופן בלעדי את פעילותה הפיננסית והתפעולית של אותה חברה.

החלטת סגל הרשות:

לעמדת סגל הרשות, הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של החברה לשנת 2009 בנוגע להשקעת החברה במניות חברה ב' כנכס פיננסי זמין למכירה לא היה נאות. סגל הרשות לא קיבל את עמדת החברה כי החל ממועד מכירת חלק מהשקעת החברה במניות חברה ב', בחודש דצמבר 2009, לחברה אין השפעה מהותית על חברה ב'. בהתאם, היה על החברה להציג את השקעתה במניות חברה ב' כחברה כלולה ולטפל בה לפי שיטת השווי המאזני.

בסיס להחלטה:

השפעה מהותית מוגדרת ב- IAS 28 כ"כוח לקחת חלק בהחלטות בדבר המדיניות הפיננסית והתפעולית של המושקע...". IAS 28 יוצק תוכן להגדרה זו באמצעות חזקה כמותית וסממנים איכותיים המעידים על קיומה או אי קיומה של השפעה מהותית.

כך למשל נקבע בסעיף 6 לתקן כי י"אם משקיע מחזיק, במישרין או בעקיפין... 20 אחוז או יותר מכח ההצבעה במושקע, ניתן להניח שלמשקיע השפעה מהותית, אלא אם כן ניתן להראות בעליל שאין זה המקרה... החזקה ניכרת או החזקת רוב הבעלות על ידי משקיע אחר אינה מונעת בהכרח ממשקיע להיות בעל השפעה מהותית". [ההדגשה אינה במקור]

מהחזקה הכמותית הקבועה בתקן ומלשון התקן, עולה כי היעדר קיומה של השפעה מהותית, מקום בו שיעור החזקה בזכויות ההצבעה של החברה המוחזקת הינו מעל - 20%, תתאפשר רק במקרים חריגים, בהם קיימות נסיבות המצביעות באופן מובהק על העדר קיומה של השפעה מהותית. נסיבות אלו יבחנו תוך הפעלת שיקול דעת ושקילת מכלול הגורמים הרלוונטיים והסממנים האיכותיים הקבועים בתקן.

היות והחברה מחזיקה, אף לאחר המכירה שבוצעה במהלך חודש דצמבר 2009, ביותר מ- 20% מזכויות ההצבעה בחברה ב' הרי שכאמור, ובהתאם להוראות התקן, על החברה הנטל להראות באופן מובהק כי אין לה השפעה מהותית בחברה ב'.

לעמדת סגל הרשות, במקרה דנן, החברה לא הצליחה להרים נטל זה, וזאת בין היתר, מהנימוקים הבאים:

1. התקן קובע ברורות כי בחינת "השפעה מהותית" תתבסס על זכויות הצבעה הצמודות להחזקה במניות. הגם שבמסגרת הסממנים האיכותיים לבחינת קיומה של השפעה מהותית קובע סעיף 7 לתקן כי יש להתחשב, בין היתר, ב"יצוג בדירקטוריון או בגוף, הממלא תפקיד מקביל, של המושקע", הרי שלפי לשון התקן, זכות למינוי דירקטורים אינה תנאי סף לקיומה של השפעה מהותית. היינו, הוראות התקן מתייחסות להשפעה מהותית של בעל מניה מכח החזקתו במניות החברה. זאת ועוד, לאור העובדה שגרעין השליטה בחברה מחזיק בכ- 50.1% משיעור ההצבעה בחברה, ולא קיים בעל מניות אחר אשר לו החזקות בשיעור המהווה שליש מהחזקות הציבור, הרי שמשקל החזקות החברה מתוך החזקות יתר בעלי המניות

בחברה הינו רב, והלכה למעשה החברה מהווה את הגורם המשמעותי ביותר בעסקאות הדורשות, בהתאם להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999, רוב מיוחד¹. כך למשל, לחברה יש משקל רב בהחלטות אסיפה למנוע מינוי דירקטורים חיצוניים לחברה או למנוע אישור עסקאות עם בעלי השליטה בחברה או שלבעלי השליטה יש בהם עניין אישי. לעמדת סגל הרשות, עובדה זו, יש בה כדי להגביר את ההשפעה המהותית שיש לחברה, מכח זכויות ההצבעה שלה, על חברה ב' ועל פעילותה.

2. התקן עוסק במצבים בהם קיימת השפעה מהותית על פעילותה של חברה מוחזקת במובחן משליטה על פעילותה של חברה מוחזקת. השפעה מהותית הינה הכוח לקחת חלק בהחלטות בדבר המדיניות הפיננסית והתפעולית של המושקע, ואין משמעותה הכוח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של החברה, שלמעשה מהווה יכולת שליטה. הכח לקחת חלק בהחלטות הפיננסיות והתפעוליות של חברה ב', אין משמעות הדבר כי המלצותיה ועמדותיה של החברה דינן להתקבל, כי אם משמעות הדבר היא שמעמדה של החברה, בין היתר מכח ההיקף המשמעותי של החזקותיה, מביא לכך שלא ניתן להתעלם ממנה במסגרת קבלת החלטה, אף אם בסופו של יום לא ניתן לה משקל מכריע בקבלת ההחלטה עצמה. בנוסף, וכעולה מהאמור, העובדה כי קיים בעל שליטה יחיד אינה יכולה, כשלעצמה, לסתור קיומה של השפעה מהותית וברי שאינה יכולה, כשלעצמה, לסתור את החזקה הקבועה בתקן לקיומה של השפעה זו.

תיאור התיקון:

החברה קיבלה את עמדת סגל הרשות ותיקנה את דוחותיה הכספיים לשנת 2009 בדרך של הצגה מחדש על מנת לשקף בהם את הטיפול בהשקעה בחברה ב' כהשקעה בחברה כלולה. בהתאם, החברה ביטלה את זקיפת עליית שווייה ההוגן של השקעת החברה בחברה ב' והקטינה את הונה העצמי המיוחס לבעלים של החברה האם ליום 31 בדצמבר 2009 בשיעור של כ- 4%.

¹ רוב שאינו כולל את בעלי השליטה או מי מטעמם ורוב מכלל בעלי המניות שאין להם עניין אישי באישור עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי השליטה יש בהם עניין אישי.